

РЕШЕНИЕ

№ 1294

гр. София, 13.01.2025 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 21 състав, в публично заседание на 12.12.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Елена Попова

при участието на секретаря Елица Делчева и при участието на прокурора Куман Куманов, като разгледа дело номер **4950** по описа за **2024** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс вр. чл. 284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Образувано е по иск от Д. Д., [дата на раждане] в [населено място], Б. и Х., гражданин на Б. и Х., понастоящем в Затвора-гр. С., [улица] , срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ /ГДИН/ за претърпени в периода от 25.05.2020г. до 01.11.2021г. неимуществени вреди в размер на 170 000 лв. /сто и седемдесет хиляди лева/, заедно със законната лихва, считано от 01.11.2021г. до окончателното изплащане на обезщетението, от незаконосъобразни условия за живот в Следствения арест [населено място].

В исковата молба се посочва, че по време на престоя в следствения арест в [населено място], ищецът бил подложен на изтезание, нечовешко и жестоко отношение, унижение на човешкото му достойнство, в резултата на които претърпял множество неимуществени вреди, изразяващи се в страх, страдание, чувство за малоценност, дискомфорт, главоболие, липса на сън и апетит за храна. Описаните неимуществени вреди са посочени като следствие от лошите битови условия в ареста, описани подробно, както следва: 1. Настаняване в необорудвани спални помещения със свободна жилищна площ по-малка от 4 кв.м.; 2. Липса на прозорци в спалните помещения, които да осигуряват достъп до естествена светлина и приток на свеж въздух; 3. Наличие на изкуствено осветление в спалните помещения, което било пуснато денонощно и създавало на ищеца дискомфорт по време на сън; 4. Липса на

отопление в спалните помещения, което принуждавало ищеца да е непрекъснато облечен с яке, шапка и ръкавици като се сочи, че по тази причина се налагало да спи с дрехи; 5. Съдържат се оплаквания, според които по време на зимния период давали на ищеца две одеяла, които при липсата на отопление в помещението били недостатъчни. В тази връзка са изложени и твърдения, че одеялата били изключително мръсни и вероятно никога не били прани; 6. През целия исков период, ищецът се оплаква, че не са му давали спално бельо – чаршафи и калъфки за възглавници. В тази връзка се налагало ищецът да спи върху дюшек без чаршаф, а за калъфка за възглавница да използва своя тениска. По отношение на предоставения дюшек, в молбата се твърди, че същият бил изключително тънък и се усещало металното легло под него; 7. В спалните помещения нямало климатична или вентилационна система, а същевременно всички помещения били заключени и поради тази причина било невъзможен достъпът до свеж, чист въздух; 8. Спалните помещения били в лошо състояние, с висока влага, падаща мазилка, миризма на мухъл и леш. Твърди се, че през летния период тези проблеми се засилвали – разнасяла се лоша миризма, било изключително топло и не можело да се спи; 9. В спалните помещения нямало санитарен възел. Налагало се ищецът да пие вода от шишета за еднократна употреба, които използвал многократно, а за физиологични нужди да използва кофа и да се обслужва при пряка видимост от страна на другите задържани лица, с които били в едно спално помещение, както и обратното. Това положение затруднявало ищеца да осъществява физиологичните си нужди, провокирало чувство на срам, нечовешко и унижително отношение. Посочено е, че когато е трябвало да си измие ръцете, следвало да застане над кофата за физиологични нужди и друго задържано лице да му полива вода. Отделно от това, се сочи, че кофата за физиологични нужди можело да бъде почиствана само по график и само с вода, тъй като на задържаните лица не предоставяли почистващи, дезинфекциращи препарати, което било и причина кофата да не е добре измита и от нея постоянно да се разнася лоша миризма. Посочено е също, че липсата на санитарен възел в спалното помещение, затруднявало ищеца да пере дрехите си и се налагало да ползва общата баня по график за кратко, недостатъчно време, през което се налагало да пере под душа. Отделно от горното, нямало простор и дрехите съхнели на леглото; 10. Твърди се, че в спалните помещения нямало шкафчета за лични вещи, затова ищецът бил принуден да ги държи в чанти, поставени на земята. На следващо място, че нямало маси и столове, което принуждавало ищеца да стои постоянно на леглото и да се храни там върху парче вестник, който бил поставян като покривка. Изтъкнато е, че в ареста нямало обособена столова, а храната, която не била топла и качествена, се раздавала в спалните помещения; 11. Твърди се, че нямало обособено място за престой на открито. Вместо това се ползвало закрито помещение с размери 3м. на 4м., където нямало спортни уреди, нито възможност за физически упражнения; 12. Въведено е и оплакване за ограничения достъп до телефон като е посочено, че телефонните апарати, които ищецът е могъл да ползва се намирали зад метална решетка, през която служител на ответника подавал слушалката, избирал продиктувания от задържаното лице номер и стоял там докато траел разговорът.

Ищецът, чрез процесуалния си представител адв. М., поддържа исковата молба. Счита за безспорно установени условията, при които ищецът е търпял мярката „задържане под стража“, а именно: липсата на 4 кв. метра свободно жилищна площ за едно лице, липсата на прозорци в спалните помещения, които да пропускат естествена

светлина, както и установяването, че такава се осигурява чрез отвори над вратата, което възпрепятства естественото проветряване и достъпът до свеж въздух. Счита за доказани липсата на възможност за двигателни упражнения, както и фактът, че престоят на открито не е на открито, а в закрито помещение в сградата. По отношение на спалните помещения, обръща внимание, че същите са без обособен санитарен възел и течаща вода, поради което нуждите на задържаните се извършвали в кофа, без почистващи препарати и дезинфектанти, които да се раздават на всеки задържан. На следващо място счита за доказано, че на задържаните лица не са раздавани спални принадлежности – чаршаф и калъфка, каквито се полагат съгласно поисканите таблици, утвърдени от министъра на правосъдието. Претендира адвокатско възнаграждение, съгласно представен списък с разноски. Представя писмени бележки по съществото на спора, ведно с поисканите, но непредоставени от ответника таблици, утвърдени от министъра на правосъдието.

Ответникът ГД „Изпълнение на наказанията“, чрез процесуалния си представител юрк. В., оспорва исквете. Счита, че в хода на съдебното производство не е доказан фактическият състав на чл.1 от ЗОДОВ, за да бъде ангажирана отговорността на ГДИН по така предявения иск. Прави възражение по отношение на адвокатския хонорар. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за основателност на исквата претенция като по отношение на нейния размер за изключително прекомерна, поради което моли същата да бъде определена по справедливост.

Административен съд София град, I отделение, 21-ви състав, след като се запозна с приетите по делото доказателства и становищата на страните, намира за установено следното, от фактическа страна:

В справка, изх. № 1483/28.08.2024 г., изготвена от началник на РС „ИН“ Х. /л.37/ е посочено, че Д. Д. е задържан в арест Х. на 25.05.2020 г. по ДП № 28/2020 г. по описа на Митница Б.. С постановление № 839/2020 г. на ОП Х. му е взета мярка за неотклонение „задържане под стража“ за 72 часа. На 28.05.2020 г. с определение № 131/28.05.2020 г. на Окръжен съд Хасково за извършено нарушение по чл.242, ал.4, т.1 на лицето е взета постоянна мярка „задържане под стража“ до 01.11.2021 г., когато с разпореждане на Окръжна прокуратура Х., Д. Д. е приведен в Затвора – [населено място]. В справката е посочено, че за периода на престой в Следствения арест Х., Д. е бил настанен в спални помещения № 1, № 7 и № 3. За спално помещение № 1 е посочено, че било с големина от 08.06 кв.м., оборудвано с маса и две табуретки. Имало отваряем прозорец на вратата на помещението към южния коридор, осигуряващ както приток на свеж въздух, така и на естествена светлина. Отоплението в помещението било посредством радиатор на централно отопление, монтиран в стената на южния коридор. Над вратата на спалното помещение имало монтирани две луминесцентни тела за дневно осветление и лампа с жълта светлина за нощно осветление. Посочено е също, че в спално помещение № 1 имало въздуховоди от вентилационна система, осигуряваща постоянна циркулация на въздуха. За спално помещение № 3 е посочено, че е с големина 12 кв. м., оборудвано с две маси и четири табуретки. Има отваряем прозорец на вратата на помещението към южния коридор, осигуряващ както приток на свеж въздух, така и слънчева светлина. Над вратата на спалното помещение имало монтирани две луминесцентни тела за дневно осветление и лампа с жълта светлина за нощно осветление. Посочено е също, че в спално помещение № 3 имало въздуховоди от вентилационна система, осигуряваща

постоянна циркулация на въздуха. По отношение на спално помещение № 7 е посочено, че същото е с големина 8.64 кв. м., оборудвано с маса и две табуретки. Има отваряем прозорец на вратата на помещението към южния коридор, осигуряващ както приток на свеж въздух, така и слънчева светлина. Над вратата на спалното помещение имало монтирани две луминесцентни тела за дневно осветление и лампа с жълта светлина за нощно осветление, както и че имало въздуховоди от вентилационна система, осигуряваща постоянна циркулация на въздуха. В същата справка е посочено времето, през което ищецът е бил в описаните спални помещения и с кои задържани лица е бил в тези период. Видно от съдържащата се в справката информация, ищецът е бил настанен в спално помещение № 1 от 25.05.2020 г. до 19.10.2020 г. сам. В периода от 20.10.2020 г. до 21.10.2020 г. е бил с В. Г. в спално помещение № 7, а от 22.10.2020 г. до 01.11.2021 г. в спално помещение № 3 с В. Г. като почти през целия период на престоя е имало настанено и трето задържано лице в същото помещение. На следващо място, в справката е посочено, че Следственият арест Х. разполагал с общ санитарен възел с течаща вода с площ от 17.5 кв. м., състоящ се от баня, умивалня и две тоалетни, достъпът до който се осъществявал от задържаните лице по утвърден график, но при необходимост се ползвал след заявено желание от задържаните лица. По отношение на къпането и прането е посочено, че такова се осигурявало най-малко два пъти седмично. За престоя на открито е посочено, че се извършва в рамките на един час в оборудвано за целта помещение с размери 14.5 кв. м., с два прозореца, осигуряващи свеж въздух. За почистването на спалните е посочено, че задържаните лица сами почистват спалните си помещения, за което получавали разтвор с препарат, а тоалетните принадлежности /сапун и прах за пране/ се раздавали безвъзмездно без това да се отразява в разписки и протоколи. Посочено е, че спалните помещения са постоянно оборудвани с дюшек, възглавница и одеяла, поради което същите не се раздават на задържаните и не се вписват в специални разписки. Посочено е, че за съхранение на лични вещи на задържаните, в общия коридор били поставени два шкафа, както и два хладилника за хранителни продукти. По отношение на храненето, в справката е посочено, че същото се осъществявало три пъти дневно с доставка на готова храна по силата на сключен договор с външна фирма с възможност за диетично меню, но освен това, задържаните могат да съхраняват парични суми, с които да си набавят допълнителни хранителни продукти. По делото са представени протоколи за извършена дезинфекция и дератизация от „Килъри“ и „Фаворит“ /л.42 до л.59/.

От представените приемо-предавателни протоколи /л.60-л.72/ е видно, че в РС „ИН“ Х., в периода 2020 г. - 2021 г., са доставяни пакети прах за бяло и цветно пране и универсален препарат за под – концентрат, в изпълнение на договор № 3811/15.04.2020 г.

По делото са представени и фактури с предмет: пране, сушене, гладене и пакетиране на спално бельо, за м. 06.2021 г., м. 03.2021 г., м.07.2020 г., м.03.2020 г., м.12.2020 г. /л.73-77/.

По делото е разпитан свидетелят В. Г., който е дал показания за това, че познава Д. от времето, когато били заедно в две килии в следствения арест в Х.. Познавал го и около 3 г. преди престоя им в следствения арест, тъй като били колеги - шофьори на Т., преди задържането. Споделя, че освен колегиални отношения, с ищеца не са имали други близки отношения. В ареста били настанени в помещения с номера 1, 7 и 3. За килия № 1,

споделя, че била най-малка. В нея имало едно двуетажно и едно единично легло, била с размери 3 на 2 метра. Имало маса и стол, но нямало място да се сложи телевизор. Спомня си, че си сложили телевизора върху масата. Споделя, че и двамата имали много багаж и заради багажа разрешили да се преместят в по-голямо помещение. Разказва, че се оплакали на началника, че помещението е малко и не им стига. Масата била метър на метър, а столът бил нормален. В тази килия нямало шкафчета за дрехи, затова ги слагали на свободното легло. Спомня си, че нямало прозорец. На вратата имало капак, който се отварял отвън, когато им почукали. Описва го като ламарина с дупки, откъдето надзирателите поглеждали вечер дали задържаните спят. Споделя, че при физиологична нужда през деня, трябвало да се почука на вратата. Единственият отвор в стаята бил ламарината на вратата на стаята, през която общували с надзирателите. Имало дневно и нощно осветление. За дневното осветление споделя, че било с лампи пури, а вечер светела обикновена електрическа крушка. Спомня си, че лампите не се изгасвали денонощно. За Д. споделя, че си слагал тениска на очите и не се оплаквал, но имал проблеми с бъбреците от водата, която пиели. Споделя, че когато ходели да си наливат вода, си миели и ръцете, защото в стаите нямало мивки. Споделя, че налятата вода била тази, с която разполагали до следващия път, когато имали възможност да излязат. Нея ползвали и за тоалетната. Споделя, че за „голяма нужда“ ползвали кофа с плик, която била вътре. Уточнява, че ако който има пари може да си купи и мокри кърпи, но друго нямало. Спомня си, че преди да си вземат храната, минавали да си измият ръцете и лицето и тогава си отивали в стаята. Храната консумирали в килията на леглото. Спомня си, че в стая № 1 се хранели на леглото Д., а в стая № 3 на неговото легло, защото там нямало стол, бил счупен. Спомня си, че в стая № 1 имало една маса в ъгъла. Споделя, че в същата стая имало следи по стените от ходене по малка нужда и пишело кой колко дни е бил там от 1995 г. В същата килия № 1 имало хлебарки и дървеници. Споделя, че дървениците само през нощта хапели и когато е много топло. Споделя, че не само Д., а всички се оплаквали, а лекарят им давал „Алергозан“. Спомня си, че в случаите, в които някой имал големи мехури по тялото му давали и хапчета. Споделя, че имали матраци на всяко легло и получили много стари и мръсни възглавници и чаршафи. Спомня си, че един адвокат К., идвал по два пъти на месец на свиждане и им носел чаршафи и всичко. Разказва, че си прали дрехите, когато се къпели. Душ си вземали по график, в сряда и неделя. Споделя, че в коридора на ареста имало парно и молели да си сложат там дрехите да съхнат. Някой старшини не им давали и им казвали да си прибират всичко. Споделя, че само в коридора имало радиатори, които били на разстояние 1 метър от стаите. За ареста споделя, че бил в сградата на пътна полиция. Полицията била под тях. За отоплението твърди, че парно имало само до 5 часа, след това го спирали и се налагало да спят с дрехите. Счита, че отоплението било предназначено за персонала, а не за тях. Твърди, че топлина не стигала до килията. Спомня си, че слагали по две одеяла в една калъфка и се обличали с анцуг. Понякога, когато било много студено не се къпели. За одеялата си спомня, че не били чисти. Споделя, че миришело на барут, като уточнява, че вероятно миризмата идвала от пръскането срещу

хлебарки. За възглавниците твърди, че били стари и не можело да се спи на тях. Споделя, че за първи път в Централния затвор в [населено място] разбрал, че може да получат прах за пране и сапун, които им се полага от държавата. Обяснява, че го получават срещу подпис. Твърди, че в ареста в [населено място] не им давали нищо. Който има пари, си купува от лавката. Споделя, че имало един гардероб за общи шампоани. Спомня си, че когато им носели храна, вратата се отваряла за пет минути. Повтаря, че от 25 години на стените има урина и споделя, че в сравнение с ареста в Х., Софийският затвор бил като хотел. За ареста споделя, че имало график за закуска, обяд и вечеря и тогава можело да се ползва тоалетна. В случаите, в които задържано лице имало необходимост от тоалетна извън графика, ако старшината е добър го извеждали до тоалетна, но ако не му се работело, им казвал, че след 2 часа е вечерята и трябвало да търпят дотогава. Споделя, че ако от ГДИН погледнат камерите, ще видят, че някои хора са бити заради това, че са помолили да отидат до тоалетна. За храната споделя, че била в нормално количество за всички, но била студена. Храната за целия ден била доставяна с микробус, затова стояла студена. Имало график за храна и се давала на всички. Споделя, че въпреки това, не са имали апетит и са се хранели с по-малко. Спомня си, че в килия № 7 били само два дни. Там стените били чисти, но толкова дървеници имаше, че едва можело да се издържи повече от два дни. Килия № 3, в която отишли с ищеца била много голяма, имало четири легла – две двойни и две единични. Всички се хранели на неговото легло в средата на стаята. Тя била с размер 3 на 4 метра. Имало маса, но нямало стол. Стената там била мокра. Уточнява, че в нито една килия нямало прозорец. За килия № 7 споделя, че била много запазена, вероятно обитавана от жени и много беше чиста, но имало много дървеници. Твърди, че нямало престой на открито. Престоят на открито бил в коридора. Там имало една маса, имало каре и можели да се разхождат. Споделя, че в този коридор също нямало прозорци, а имало зазидана стена с дупки, през която можело да се вижда. Имало и щори на тази стена, затова не се виждало много. Споделя, че по време на разходката /на каре/ имали право на телефон. Разрешавали им да се обаждат на 3-4 номера, като описва, че старшината набирал номерата и им давал слушалката. Категорично заявява, че не са им давали материали за почистване на килиите, тъй като коридорът се чистел всяка вечер и ако старшината разреши си вземали нещата за почистване на коридора и чистели килията, но това зависело от надзирателят. По делото е допуснато изготвяне на съдебно-техническа експертиза /СТЕ/, изготвена от вещото лице А. П..

По въпроса с минималната площ за едно лице в килии № 1, № 3 и № 7 са както следва:

Килия № 1 е с дължина 3.10 м., широчина 2.60 м., обща жилищна площ 8.06 кв.м. Изчислената площ за един обитател при двама настанени е 4,03 кв.м., а площта за един обитател при трима настанени - 2,67 кв. м. Измерената площ на мебелите в килията е както следва: общо за легла- 3,2 кв. м., за маса - 0,36 кв. м., общо за две табуретки - 0,18 кв. м. С оглед на горните изчисления, вещото лице е посочило, че свободна площ на килия № 1 е 4,32 кв. м., а за един **арестант 2.16 кв. м.**

Килия № 3 е с дължина 3.10 м., широчина 3.90 м., обща жилищна площ – 12.09 кв.м. Изчислената площ за обитател при трима души е 4.03 кв.м., а площта за обитател при четири души е 3.02 кв. м. Измерената площ на мебелите в килията е както следва: общо за леглата е - 4,8 кв.м., за маса – 0.72 кв.м., общо за три табуретки – 0.27 кв.м. С оглед на горните изчисления, вещото лице е посочило, че свободна площ на килия № 3 е 6.3 кв.м., а **за един арестант 2.10 кв. м.**

Килия № 7 е с дължина 3.10 м., широчина 2.75 м., обща жилищна площ – 8.52 кв.м. Изчислената площ за обитател при двама души е 4.26 кв.м., а площта за обитател при трима души – 2.84 кв. м. Измерената площ на мебелите в килията е както следва: общо за леглата е 3.2 кв. м., за маса - 0,36 кв. м., общо за две табуретки - 0,18 кв. м. С оглед на горните изчисления, вещото лице е посочило, че свободна площ на килия № 7 е 4,72 кв. м., а **за един арестант 2.36 кв. м.**

С оглед на горните констатации, в заключението си, вещото лице е посочило, че по отношение на броя на леглата в килиите, минималната площ от 4 кв.м. за едно лице не се изпълнява, но по отношение на пребиваващите в килиите по време на процесния период, минималната площ от 4 кв. м., за едно лице е изпълнена.

По отношение на обзавеждането в спалните помещения, вещото лице е посочило следното:

В килии № 1 и № 7 има по два стола и по една маса, разположени от лявата страна на вратата /снимка 5/.

В килия № 3 има една двойна маса и три стола. Масата е разположена на входа на помещението, от лявата страна на вратата, гледано към килията. В заключението е посочено, че столовете и масите са годни за ползване /снимка 6/.

В килии №1 и №7 има по три легла, като две от тях са етажни /едно върху /друго - снимки 1 и 7/.

В килия № 3 има четири легла, две от които етажни /едно върху друго –снимка 2/.

Установено е, че леглата са оборудвани с дюшек , възглавници и одеяла. Не се предоставят калъфки за възглавници и чаршафи. В следствения арест не се води тетрадка за предоставяне на принадлежности на задържаните.

По въпроса с осветлението:

Експертизата установява, че килии №1, № 3 и № 7 се осветяват с естествено и изкуствено осветление /снимки 4 и 11/.

*Естественото осветление се осигурява с отвори над вратата, с размери 0.70 x 0.65 и на вратата, в горната и част, със същия размер с обща площ - 091 кв. м. Посочено е, че описаните отвори са с монтирани решетки. Отворът на вратата е с капак и може да се държи отворен или затворен. В заключителната част, вещото лице е посочило, че в килии № 1 и № 7, отворите оставени за естествена светлина отговарят на нормативните изисквания.

За килия № 3 , отворите оставени за естествено осветление, не отговарят на изискванията на чл.20 от Правилника за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, вр. с Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии

и устройствени зони, чл. 113. (1 и 2).

*Изкуственото осветление във всяка от килиите се осигурява от една луминесцентна лампа и една дежурна лампа с ниско напрежение. Посочено е, че

осветителните тела са монтирани зад решетките на горният отвор, за достъпа на естествена светлина в помещението.

Съгласно изискванията на чл.20 от Правилника за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, вр. с Наредба № 49 за изкуствено осветление на сградите, чл. 44. (1), за осветление на обществени сгради се използват предимно луминесцентни лампи с бяла или топло бяла светлина. В заключението е посочено, че съгласно чл. 45. (1), средната осветеност на жилищни стаи в квартири и общежития, хотели, школи-интернати, детски домове и ясли при съвместно действие на всички осветители, монтирани в помещението, следва да е 75 лукса, а в кухни на квартири и общежития -100 лукса. С оглед на горните нормативни изисквания, вещото лице е посочило, че килии № 1, № 3 и № 7 се осветяват от една луминесцентна лампа от 25 вата и една лампа за дежурно осветление 15 вата.

С оглед на горните установявания, в заключението е посочено, че поставените осветителни тела покриват норматива за минимални изисквания. Осветлението в задната част на килиите обаче, при стената срещу вратата, не е достатъчна за свободно четене на книги.

По въпроса с наличието на прозорци в спалните помещения:

Килиите имат отвори над вратата, с размери 0.70x0.65 и на вратата, в горната ѝ част със същия размер или обща площ 2 x 0.70x0.65 или общо 0.91 кв. м. Установено е, че отворите са с монтирани решетки, а отворът на вратата е с капак и може да се държи отворен или затворен.

Вещото лице е посочило, че нормативът за необходимата естествената светлина в помещенията се определя от чл.20 Правилник за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, вр. с Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони. Посочено е, че съгласно чл.113 (1), стаите и кухните трябва да имат пряко странично осветление, като площта на отворите следва да е най-малко 1/6 от площта на дневните и 1/7 от площта на спалните, детските стаи, кабинетите и кухните; (2) при горно осветление или при осветление в наклонени плоскости нормативите по ал. 1 може да се намаляват с до 30 на сто. С оглед на горното, в заключението е посочено, че необходимата минимална площ на отворите на прозорците следва да бъде: За килия № 1 – 0.805 кв. м., което е по - малко от 0,91 кв.м.; за килия № 3 – 1.204 кв. м., което е повече от 0,91 кв.м. и за килия № 7 – 0.852 кв.м., което е по - малко от 0,91 кв. м.

С оглед направените изчисления, вещото лице сочи, че за килии № 1 и № 7, отворите оставени за естествена светлина, отговарят на нормативните изисквания. За килия № 3, отворите оставени за естествено осветление, не отговарят на изискванията на чл.20 Правилник за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, вр. с Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за правила и нормативи

за устройство на отделните видове територии и устройствени зони., чл. 113. (1 и 2).

По въпроса с престоя на открито:

Вещото лице е посочило, че място за провеждане престой на открито се извършва в помещение, което е с размери $3 \times 4,60 = 13,80$ м. /снимка 3/. Помещението е оборудвано с една маса и с един стол. Установено е, че осветлението се осигурява чрез два прозореца с размери 90×40 , $2 \times 0,9 \times 4 = 2,53$ кв.м. $13,89 \times 1/6 = 2,315$ кв.м. - което отговаря на изискванията за естествено осветление съгласно чл.20 от Правилника за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, вр. с Наредба № 7 от 22 декември 2003 г за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, Чл. 113. (1 и 2). Посочено е, че прозорците имат решетки и през тях прониква дневна светлина, както и, че същите не се отварят по време на пребиваване на арестанти в помещението. Установено е, че арестантите имат възможност да вземат душ след пребиваване в помещението за престой.

В заключение, вещото лице е посочило, че престоят на открито се извършва в помещение на основание Правилника за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, Част Шеста, чл. 276, ал. 1, съгласно който престоят на открито се провежда на специално определени места в района на ареста.

По въпроса с наличието на санитарен възел в спалните помещения на ареста:

Вещото лице е установило на място, че в килиите и в помещението за престой няма санитарни възли.

В заключението е посочено, че арестантите ползват обща тоалетна, намираща се на етажа в началото на коридора по определен график.

По въпроса за състоянието на таваните и стените на спалните помещения /килии № 1, № 3 и № 7/:

Вещото лице е посочило, че към момента на посещението му в Следствения арест [населено място], стените и таваните на килиите са били измазани и стените не са чисти. Подът е циментова замазка, върху която е положен линолеум /балатум. За хигиената в килиите се сочи, че се поддържа от арестантите на които се предоставя готов за ползване разтвор като отбелязва, че доставените видове препарати са отразени в протоколи на стр. 60 - 72 от делото.

В заключение, вещото лице е констатирало, че не се предоставят на арестантите почистващи препарати и съответно не се отразяват в книги. Дезинфекция на помещенията е извършвана от външни фирми с препарати, отразени в протоколи стр.42 - 59 от делото.

По въпроса къде арестантите поддържат личната си хигиена, вещото лице е дало следния отговор:

Арестантите поддържат личната си хигиена в общ санитарен възел с площ 17,51 кв.м. Душове са три броя и са стационарни вградени в тавана. Санитарният възел се намира на етажа в началото на коридора. Арестантите ползват два пъти седмично банята.

По въпроса с прането и простирането на бельо, дрехи и одеяла:

От заключението на експертизата се установява, че арестантите перат личните си дрехи в мивката, намираща се в санитарния възел. По време на посещението си, вещото лице установило, че дрехите били прострени върху тръбите на парната инсталация в коридора, а одеялата на арестантите се перат от външни фирми за химическо чистене, както е отразено в протоколи на л. 73 - 77 от делото.

По въпроса дали се предоставят на арестантите дезинфекционни препарати и сапун, мопове, метли и лопатки за почистване на помещенията в които са настанени:

В заключението е посочено, че за поддържане чистотата в помещенията на арестантите се предоставя готов разтвор за ползване. Не се води и не се вписват предоставените почистващи материали. Хигиенни материали за лични нужди се предоставят само при поискване, ако задържаните не разполагат с такива. О. на помещенията през процесния период се е извършвало от външен контрагент, като периодът на обезпаразитяване е през два месеца.

Вещото лице е посочило, че момента на проверката, дезинфектирането на помещенията се извършвало от служител, минал курс на обучение и получил сертификат за дейността, като периодът е два месеца, както и при нужда.

На въпроса има ли обособени помещения за хранене на задържаните лица:

В заключението е посочено, че няма обособено помещение за хранене на задържаните лица в Следствения арест [населено място].

На въпроса има ли дървеници и хлебарки, има ли следи от тях по стените, в спалните принадлежности имали образувани техни гнезда:

В експертизата е посочено, че вещото лице не е установило след от хлебарки по стените, наличие на гнезда на дървеници по спалните принадлежности.

В заключението си, вещото лице сочи, че не може да потвърди или отрече наличието на хлебарки и дървеници.

На въпроса как и откъде се снабдяват арестантите с вода, храна и вещи от първа необходимост и дали има лавка;

Вещото лице дава заключение, че арестантите се снабдяват с вода от чешмите в сервизното помещение, от донесена такава от посетителите им и от заявена за закупуване от външния доставчик на храни. На арестантите се предоставя храна, приготвена от външен доставчик по тяхна заявка. Храна вода и вещи от първа необходимост могат да се получават и от посетителите и от външния доставчик по заявка.

Съдът кредитира съдебно-техническата експертиза и свидетелските показания като счита, че същите съответстват на останалите приети по делото писмени доказателства.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Предявените кумулативно съединени иски за присъждане на обезщетение са предявени от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 25.05.2020 г. до 01.11.2021 г., по време на престоя си в Следствения арест [населено място], е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразни действия и бездействия на длъжностни лица

от администрацията на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията".

Исковите са предявени срещу надлежен ответник по чл. 285, ал. 2 във връзка с чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС – Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" - юридическо лице към Министерство на правосъдието, с териториални структури, включващи следствените арести и затворите - чл.12, ал.3 ЗИНЗС. Съгласно чл.284, ал.1 ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3. Следователно, основателността на предявения иск предполага установяване на наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението; 3) неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана задържаните да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия на задържаните под страж, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Д. Д. неимуществени вреди, изразяващи се в страх, страдание, чувство за малоценност, дискомфорт, главоболие, липса на сън и апетит за храна, представляващи изтезание, нечовешко и жестоко отношение, унижение на човешкото достойнство - нарушение на чл.3 от КЗПЧОС, вследствие на лошите битови условия по време на престоя му в Следствения арест [населено място], в периода от 25.05.2020 г. до 01.11.2021 г., описани поотделно в 12 пункта.

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, никой не може да бъде подлаган на изтезания или нечовешко или унижително отношение. По отношение на задържаните под стража лица, в националното законодателство това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на задържаните под стража съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на

мерките/наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл. 2, т. 3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Според ЕСПЧ, в изпълнение на наложените мерки, държавата трябва да осигури на задържаните или лишени от свобода лица условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Относно отделните оплаквания:

1. По претенцията за необорудвани спални помещения със свободна жилищна площ по-малка от 4 кв.м.

От представената по делото справка изх. № 1483/28.08.2024 г., изготвена от началник на РС „ИН“ Х. /л.37/ е посочено, че Д. Д. е бил настанен в Следствения арест [населено място] в следните спални помещения: в спално помещение № 1 от 25.05.2020 г. до 19.10.2020 г., където е бил настанен сам. В периода от 20.10.2020 г. до 21.10.2020 г. е бил с В. Г. в спално помещение № 7, а от 22.10.2020 г. до 01.11.2021 г. в спално помещение № 3 с В. Г. като почти през целия период на престоя е имало настанено и трето задържано лице в същото помещение.

В периода от 25.05.2020 г. до 19.10.2020 г. /около 5 месеца/, ищецът е бил настанен в килия № 1 сам. От заключението на СТЕ се установява, че тази килия е с дължина 3.10 м., широчина 2.60 м., обща жилищна площ 8.06 кв.м. Измерената площ на мебелите в килията е както следва: общо за легла- 3,2 кв. м., за маса - 0,36 кв. м., общо за две табуретки - 0,18 кв. м. С оглед на горните изчисления, вещото лице е посочило, че свободна площ на килия № 1 е 4,32 кв. м., с която видно от цитираната справка, ищецът е разполагал самостоятелно, следователно изискването за минимална свободна площ от 4 кв.м. за едно лице е била изпълнена. От заключението се установява също, че в килия № 1 е имало легла, маса и табуретки, следователно същата е била оборудвана с необходимите мебели за арестантско помещение.

В периода от 20.10.2020 г. до 21.10.2020 г. /за един ден/, ищецът е бил настанен с В. Г. в спално помещение № 7. От заключението на СТЕ се установява, че килия № 7 е с дължина 3.10 м., широчина 2.75 м., обща жилищна площ – 8.52 кв.м. Изчислената площ за обитател при двама души е 4.26 кв.м. Измерената площ на мебелите в килията е както следва: общо за леглата /едно двуетажно и едно единично/ е 3.2 кв. м., за маса - 0,36 кв. м., общо за две табуретки - 0,18 кв. м. С оглед на горните изчисления, вещото лице е посочило, че свободна площ на килия № 7 е 4,72 кв. м., а за един арестант 2.36 кв. м., но при пълен капацитет от трима задържани, следователно, за две настанени лица, площта е била повече, но отново не достигала изискуемия минимум от 4 кв. м. за едно лице.

От заключението се установява също, че в килия № 7 е имало 3 легла, маса и 2 табуретки, следователно същата е била оборудвана с необходимите мебели за арестантско помещение.

В периода от 22.10.2020 г. до 01.11.2021 г. /около една година/, ищецът е бил настанен в спално помещение № 3 с В. Г. като почти през целия период на престоя е имало настанено и трето задържано лице в същото помещение. От заключението на СТЕ се установява, че килията е с дължина 3.10 м., широчина 3.90 м., обща жилищна площ – 12.09 кв.м. Изчислената площ за обитател при трима души е 4.03 кв.м., а площта за обитател при четирима души е 3.02 кв. м. Измерената площ на мебелите в килията е както следва: общо за леглата е /две двуетажни/ - 4,8 кв.м., за маса – 0.72 кв.м., общо за три табуретки – 0.27 кв.м. С оглед на горните изчисления, вещото лице е посочило, че свободна площ на килия № 3 е 6.3 кв.м., а за един арестант 2.10 кв. м. при пълен капацитет от четирима настанени. През процесния период, видно от справката, килия № 3 с била обитавана през целия исков период от трима задържани, следователно отново не е било спазено изискването за минимална свободна площ за едно лице от 4 кв. м. По отношение на оборудването, видно от СТЕ, в спалното помещение в имало две двуетажни легла, маса и три табуретки, следователно същата е била оборудвана с необходимите мебели за арестантско помещение.

С оглед на горните констатации, съдът счита исковата претенция по пункт № 1 за частично основателна. С оглед на периода, в който ищецът е бил настанен в килия № 3 /около една година/, то исковата претенция е основателна в частта, в която са въведени оплаквания за нарушение на изискването за минимална свободна площ за едно лице от 4 кв. м. В останалата част, относно оплакването за липса на оборудване, искът е неоснователен.

2.3а липсата на прозорци в спалните помещения, които да осигуряват достъп до естествена светлина и приток на свеж въздух:

По този въпрос, в заключението на СТЕ е посочено, че килиите имат отвори над вратата с размери 0.70x0.65 и на самата вратата, в горната ѝ част, със същия размер или обща площ 0.91 кв. м. Установено е, че на отворите са с монтирани решетки, а отворът на вратата е с капак и може да се държи отворен или затворен. Според свидетелските показания на св. Г., които съдът кредитира, капациите на отвора на вратите се отварят и затварят от надзирателите, тъй като са монтирани от външната страна на вратата. Съгласно чл.20 Правилник за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, вр. с чл.113, ал.1 от Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, стаите и кухните трябва да имат пряко странично осветление, като площта на отворите следва да е най-малко 1/6 от площта на дневните и 1/7 от площта на спалните, детските стаи, кабинетите и кухните; (2) при горно осветление или при осветление в наклонени плоскости нормативите по ал. 1 може да се намаляват с до 30 на сто. С оглед на горното, в заключението е посочено, че необходимата минимална площ на отворите на прозорците следва да бъде: За килия № 1 – 0.805 кв. м., което е по - малко от 0,91 кв.м.; за килия № 3 – 1.204 кв. м., което е повече от 0,91 кв.м. и за килия № 7 – 0.852 кв.м., което е по - малко от 0,91 кв. м.

С оглед направените изчисления, вещото лице е посочило, че за килии № 1 и № 7, отворите оставени за естествена светлина, отговарят на нормативните изисквания, но за килия № 3, отворите оставени за естествено осветление, не

отговарят на изискванията на чл.20 Правилник за прилагане на закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, вр. с Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони., чл. 113. (1 и 2).

От горните констатации, съдът достига до извод, че действително в спалните помещения на Следствения арест [населено място] липсват монтирани прозорци. Вместо това, приема, че са изградени отвори над вратите и на самите врати на килиите. Същите биха могло да осигуряват пряка естествена светлина и свеж въздух в случай, че съответстват на изискването за минимални размери на отворите, отворени са постоянно и от другата им страна има естествена светлина и постоянно наличие на свеж въздух. Такъв извод обаче няма как да следва от обстоятелството, констатирано в заключението на СТЕ, както и от свидетелските показания, а именно, че единият от двата отвора, формиращи общата минимална квадратура за пряко осветлени на процесните спални помещения е с монтиран капак, който се регулира от надзирателите, а не от обитателите на спалните помещения. Освен това, не се доказва, че в коридора /от другата страна на вратата с капак/ има достатъчно естествена светлина, както и постоянен приток на свеж въздух, поради естеството на външното помещение – коридор. Ответникът не представи доказателства в обратния смисъл, от които да се установи с какъв размер прозорци разполага коридора, прозрачни ли са, за да пропускат естествена светлина и дали се отварят достатъчно често, за да влиза свеж въздух. Обстоятелството, че именно в това помещение /коридор/, задържаните лица си сушат бельото по тръбите на радиаторите, означава, че има достатъчно влага, която не би могла да се приравни на свеж въздух.

С оглед на горните констатации, съдът приема исковата претенция по този пункт за основателна и доказана.

3. По оплакванията за наличие на изкуствено осветление в спалните помещения, което било пуснато денонощно и създавало на ищеца дискомфорт по време на сън:

По въпросът с изкуственото осветление, вещото лице е установило, че във всяка от килиите има една луминесцентна лампа и една дежурна лампа с ниско напрежение. Осветителните тела са монтирани зад решетките на горният отвор, за достъпа на естествена светлина в помещението. Установено е, че в килии № 1, № 3 и № 7 е налична по една лампа с жълто, дежурно осветление 15 вата, светлината от която не е достатъчна за чете. От свидетелските показания се установява, че лампите не се изгасвали денонощно, а ищецът си слагал тениска на очите, но не се оплаквал.

От съпоставката между данните от експертизата и свидетелските показания, съдът достига до извод, че в периода, отреден за нощен сън, в килиите са оставали включени единствено дежурните лампи с жълто осветление и ниско напрежение, които служителите на ответника е следвало да оставят, за да наблюдават за реда в спалните помещения на задържаните лица. От свидетелските показания става ясно, че на ищеца не му е било много комфортно това положение, затова си е слагал тениска на лицето, но по делото не бяха представени доказателства, от които съдът да достигне до обоснован извод, че вследствие на твърдяното неудобство за него са

настъпили вреди извън обхвата на допустимите при условия на задържане в такъв тип помещение. С горните аргументи, настоящият състав счита оплакването по пункт № 3 за неоснователно и недоказано.

4.3а липса на отопление в спалните помещения, което принуждавало ищеца да е непрекъснато облечен с яке, шапка и ръкавици като се сочи, че по тази причина се налагало да спи с дрехи:

От свидетелските показания на св. Г., неоспорени от ответника, се установи, че радиатори имало само в коридора на ареста. Това твърдение се потвърждава и от заключението на СТЕ, в което е посочено, че задържаните лица си слагали мокрите дрехи по тръбите на парното в коридора, за да изсъхнат. На следващо място, свидетелят споделя, че радиаторите в коридора били на един метър разстояние от килиите, което не било достатъчно, за да се отопляват спалните помещения. Освен това, парното работело до 5 часа, след това го спирали и се налагало да задържаните лица да спят с дрехите *„слагали по две одеяла в една калъфка и се обличали с анцуе“*.

Въз основа на горните установявания, неоспорени от ответника, съдът счита за доказани оплакванията на ищеца и по този пункт.

5.По оплакванията, според които по време на зимния период давали на ищеца две одеяла, които при липсата на отопление в помещението били недостатъчни, както и тяхното състояние:

Тези оплаквания, съдът приема като основателни за зимния период като препраща към мотивите си по пункт № 4. В допълнение, съдът съобразява, че независимо от свидетелските показания, според които одеялата били мръсни, то видно от представените по делото и цитирани в СТЕ протоколи, одеялата са давани периодично за изпиране на външна фирма. Ето защо, съдът счита за недоказано незаконосъобразното поведение на ответника относно състоянието на одеялата, поради което оплакването по този пункт също остава недоказано.

6.По твърденията за липса на спално бельо – чаршафи и калъфки за възглавници. Според свидетелските показания, в килиите имало матраци на всяко легло, но възглавниците и чаршафите били много мръсни. В таблица № 3 за полагащото се вещово довольствие на един лишен от свобода – мъж, издадена от началника на ГДИН е посочено, че всяко задържано или лишено от свобода лице следва да получи 1 бр. възглавница / със срок за ползване от 5 г./, един дюшек /срок за ползване 5 г./, 3 бр. калъфки /срок за ползване 1 г./, 2 бр. одеяла /срок за ползване 4 г./ и 4 бр. чаршафи /срок за ползване 2г./.

От изложените твърдения в исковата молба, както и от свидетелските показания е видно, че част от постелните принадлежности не са били предоставяни от служителите на ответника не само в необходимото количество, но и въобще – чаршафи, калъфки. Дори съдът да приеме, че такива са предоставяни, то същите не са били предоставяни в състояние, в което да могат да се ползват /нови или след химическо чистене/, нито са подновявани/сменяни, за да се достигне ползването на допустимия брой принадлежности за определения в таблицата на началника на ГДИН срок. От ответника не бяха представени доказателства в обратната посока – приемо-предавателни протоколи и др. Ето защо, съдът приема исковата претенция по този пункт също за

основателна.

7. По оплакването за липса на климатична или вентилационна система в спалните помещения:

От приетите по делото доказателства, включително и от заключението на допуснатата СТЕ, съдът установи, че липсват данни за изградена климатична и вентилационна система. По отношение на достъпа до свеж въздух, препраща към мотивите си по пункт № 2.

8. Относно оплакването, че в спалните помещения били в лошо състояние, с висока влага, падаща мазилка, миризма на мухъл и леш:

По този въпрос, вещото лице е посочило в експертизата, че към момента на посещението си, таваните и стените са били в добро състояние. От свидетелските показания не може да се достигне до заключение, че състоянието на килиите по този пункт е било в по-лошо състояние от допустимото за такъв тип помещения. Относно хигиената в помещенията, от заключението на СТЕ и представените по делото писмени доказателства се установява, че хигиената в килиите се поддържа от арестантите на които се предоставя готов за ползване разтвор за почистване.

9. По твърдението, че в спалните помещения нямало санитарен възел.

От изготвената СТЕ се установи, че на място в килиите и в помещението за престой няма санитарни възли. В заключението е посочено, че арестантите ползват обща тоалетна, намираща се на етаж в началото на коридора по определен график. От свидетелските показания, неоспорени от страните, се установява, че нямало санитарен възел в килиите. Вода си наливали от общата баня в коридора, която посещавали по график, с която разполагали до следващия път, когато имали възможност да излязат. Нея ползвали и за тоалетната. Свидетелските показания потвърждават оплакванията в исковата молба по този въпрос, като свидетелят споделя, че за „голяма нужда ползвали кофа с плик, която била вътре“. От снимковия материал, предоставен със заключението по СТЕ е видно, че в килиите няма прегради, които да пречат видимостта при задоволяване на физиологични нужди от страна на арестантите по гореописания начин. От така установените факти, съдът счита исковата претенция по този пункт за основателна и доказана.

10. По твърденията, че в спалните помещения нямало шкафчета за лични вещи, маси и столове, което принуждавало ищеца да стои постоянно на леглото и да се храни там върху парче вестник, който бил поставян като покривка, както и че нямало обособена столова, а храната, която не била топла и качествена, се раздавала в спалните помещения:

По това оплакване, съдът препраща към пункт № 1. От установяванията на вещото лице и от свидетелските показания се доказва, че в килиите има маси и столове, които да се ползват за хранене. В тази връзка, решението на ищеца да ползва масата като поставка за телевизор и да се храни на леглото няма как да бъде вменено като незаконосъобразно поведение на ответника. По отношение на липсата на столова, това обстоятелство се потвърди от заключението на приетата експертиза. За качеството на храната, видно от събраните по делото доказателства, храната се предоставя от външна фирма, като при изрична заявка, менюто е съобразено със здравословните или религиозни предпочитания на задържаните лица. По горните съображения,

съдът счита исковата претенция по този пункт за неоснователна и недоказана.

11. По твърдението, че нямало обособено място за престой на открито.

По този въпрос, вещото лице е посочило, че място за провеждане престой на открито се извършва в затворено помещение, което е с размери 3 X 4,60 = 13,80 м. /снимка 3/. Помещението е оборудвано с една маса и с един стол с прозорци, които имат решетки и през тях прониква дневна светлина, но същите не се отварят по време на пребиваване на арестанти в помещението. Горните констатации се потвърждават и от свидетелските показания, според които престоят на открито бил в коридора, в който имало една маса и можели да се разхождат.

Горните обстоятелства формират извод за основателност и доказаност на исковата претенция по този пункт.

12. По въведено с исковата молба оплакване за ограничения достъп до телефон:

Съдът счита същото за доказано от свидетелските показания, според които по време на разходката /на каре/ имали право на телефонен разговор, който се провеждал след като старшината набиравал продиктувания от задържаното лице номер и подавал слушалката, която била прикрепена към стационарен телефон, до който лицата нямали достъп /бил зад преграда/.

Гореизложените обстоятелства по пункт 1,2,4,6,7,9,11 и 2 обуславят извод за нарушение на изискването за хуманно и неунизително отношение, изразяващо се в неосигуряване на благоприятни и здравословни санитарно-битови условия. В конкретния случай, именно тази липса на добри санитарно-битови условия, както и ограничаването на правото на ненамеса в личния и семеен живот, поради липсата на конфиденциалност при провеждането на телефонни разговори, е довела твърдените неимуществени вреди, изразяващи се в страх, страдание, чувство за малоценност, дискомфорт, главоболие, липса на сън и апетит за храна, представляващи изтезание, нечовешко и жестоко отношение и унижение на човешкото достойнство.

Относно **размера на дължимото обезщетение**, предвид доказване на вреди частично, по отделни оплаквания:

По делото се установи по несъмнен начин, че ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са следствие от нарушаване на общата забрана на нечовешко и унизително отношение, както и в резултат на бездействия на администрацията на следствения арест по смисъла на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС – такива, които уронват човешкото достойнство и пораждат чувство на страх и незащитеност. Несъмнено установените бездействия на администрацията на ареста, изразяващи се в: унизителни и нечовешки санитарно-битови условия, както и нарушеното право на личен и семеен живот, са причинили на ищеца стрес и унижение - неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че бездействията, неизчерпателно предвидени в чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, представляват нарушение на забраната за жестоко, нечовешко или унизително отношение, респ. уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Несъмнено, установените в случая незаконосъобразни бездействия на администрацията на следствения арест, кореспондират на понятието „нечовешко” и „унизително” отношение и не съответстват на целите на мерките за

задържане на лица под стража. Така установените бездействия представлява третиране, способно да породи у ищеца емоционално и морално страдание, стрес и силно безпокойство за здравето и живота му. По изложените съображения съдът приема за доказано нарушение на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС поради влошени условия на изтърпяване на наказанието за периода от 25.05.2020г. до 01.11.2021г г. Предвид презумпцията по чл.284, ал.5 ЗИНЗС съдът приема наличието на претърпени неимуществени вреди в пряка и непосредствена причинно-следствена връзка с условията на изтърпяване на наказанието в нарушение на чл.3 от ЗИНЗС за доказани.

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл. 52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи. Като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталният характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл. 3 от ЕКПЧОС, като най-важният фактор за оценка на претърпените вреди.

В случая, на първо място, следва се отчетат обстоятелствата, съставляващи проявления на нарушението по чл. 3, ал. 1 вр. с ал.2 ЗИНЗС за всяка едно от доказаните оплаквания, след което съдът да съобрази характера и интензитета на породените страдания и негативни преживявания, които представляват нормална, обичайна последица от установените в случая нарушения на чл. 3 от ЗИНЗС, както и здравословното състояние, в което се е намирал ищецът по време на преживяването им. Същевременно, следва да се съобрази периодът, през който ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство в резултат на установените нарушения.

По исковата претенция за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 170 000 лв., изразяващи се в чувство на страх, страдание, чувство за малоценност, дискомфорт, главоболие, липса на сън и апетит за храна, представляващи изтезание, нечовешко и жестоко отношение и унижение на човешкото достойнство, по осем пункта, посочени в исковата молба, а именно –липса на достатъчно свободна жилищна; липса на прозорци в спалните помещения, които да осигуряват достъп до естествена светлина и приток на свеж въздух; липса на отопление в спалните помещения, което принуждавало ищеца да е непрекъснато облечен с яке, шапка и ръкавици;

неосигуряване на спално бельо – чаршафи и калъфки; липса на климатична или вентилационна система в спалните помещения; липса на санитарен възел в килиите; липса на обособено място за престой на открито; ограничения достъп до конфиденциална комуникация по телефон, съдът счита, че същите са основателни и несъмнено са породили у ищеца негативни преживявания, които обаче не са довели до трайни увреждания на психическото и физическото му здравословно състояние.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че следва да се съобрази с анализа на новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за ЛС, според който обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден или на 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. Едновременно с това в повечето случаи такова обезщетение би било достатъчно, за да обезщети вредите, произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия на задържане по смисъла на чл. 3 от Конвенцията. Стандартите на ЕСПЧ по приложението на чл. 3 от Конвенцията налагат да бъде взето предвид *кумулятивното въздействие* на тези условията, при които се изтърпява задържането или наказанието. В случая, претенцията е предявена именно при наличието на няколко различни оплаквания, което следва да бъде съобразено при определяне размера на обезщетението в смисъл, че пълният посочен размер на обезщетения в най-новите решения на ЕСПЧ е приложим към настоящия случай, доколкото той касае кумулативен ефект от различни оплаквания при изтърпяване на наказанието, какъвто настоящият случай е.

Предвид гореизложеното, при отчитане на периода, през който ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство в резултат на установеното нарушение, осъществено по време на пребиваването му в следствения арест – от 25.05.2020г. до 01.11.2021г., съдът приема, че исковата претенция следва да бъде уважена при определяне на справедливо обезщетение за претърпени неимуществени вреди в общ размер на 4000 лв., заедно със законната лихва, считано от датата на предявяване на иска до окончателното изплащане на присъденото обезщетение. В останалата част за сумата над 4000 лв. до общия размер на претендираните 170 000 лв., исковата претенция като неоснователна следва да се отхвърли.

Съгласно чл. 286, ал. 3 ЗИНЗС, когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството- разходите за изготвяне на експертиза по делото в размер на 1147.59 лв. /хиляда сто четиридесет и седем лева и четиридесет и девет стотинки/, платени от бюджета на АССГ, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса. Съдът осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за един адвокат, когато е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска.

С оглед изхода на делото и като взе предвид възражението за прекомерност, направено от ответника в законоустановения за това срок, на основание чл. 38, ал. 2 вр. чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата ГДИН следва да бъде осъдена да заплати на адв. М. адвокатско възнаграждение в размер на 203.00 лв., изчислено съгласно чл. 7, ал. 2, т. 5 от Наредба № 1 от 09 юли

2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, съобразно уважената част на иска, както и 10.00 лв. за платена държавна такса.

С оглед изхода на делото и съгласно разпоредбата на чл. 286, ал. 2 ЗИНЗС в полза на ответника не се следва юрисконсултско възнаграждение.

Воден от горното Административен съд София – град, I-во отделение, 21-ви състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Д. Д., [дата на раждане] в [населено място], Б. и Х., гражданин на Б. и Х., обезщетение за неимуществени вреди в размер на **4000 лв. (четири хиляди лева), заедно със законната лихва**, считано от датата на предявяване на иска – 17.05.2024 г., до окончателното изплащане на присъденото обезщетение, за претърпени противоправни действия и бездействия на администрацията при следствения арест [населено място], изразяващи се в неосигуряване на адекватни санитарно-битови условия и конфиденциалност при провеждане на телефонни разговори, в периода от 25.05.2020г. до 01.11.2021г., като **ОТХВЪРЛЯ** предявения иск, в частта за сумата над 4000 лв. до пълния му размер от 170 000 лв.;

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Д. Д., [дата на раждане] в [населено място], Б. и Х., сума в размер на 10.00 (десет) лева, представляваща разноски по делото.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на адв. Д. М. – САК, с личен № [ЕГН], адвокатско възнаграждение в размер на 203.00 (двеста и три) лева.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на **АССГ**, сума в размер на **1147.59 лв.** /хиляда сто четиридесет и седем лева и четиридесет и девет стотинки/, представляваща разноски за изготвената експертиза по делото.

Решението може да се обжалва пред тричленен състав на Административен съд София - град в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: